

Kedoshim – Leviticus 19:1 – 20:27

Aliyah 2 – Leviticus 19:15 – 19:22

In deze *aliyah* zien we weer enkele concrete geboden, die richting geven voor een heilig leven. In de vorige *aliyah* zagen we al dat de ware **heiligheid bij God vandaan komt**. Als we intiem contact met de heilige God hebben, dan zal ons leven ook heiliger gaan worden. Toch heeft God hier ook **concrete geboden** en richtlijnen voor gegeven, zodat we onze eigen verantwoordelijkheid hierin ook kunnen nemen. We zijn zelf ook geroepen om een heilig leven te leiden, in gehoorzaamheid aan Gods Woord en met de hulp van de Heilige Geest.

In vers 15 staat allereerst geschreven dat **niemand voorgetrokken** mocht worden bij zijn of haar rechtszaak. Er moest naar waarheid en recht geoordeeld worden. Dit voortrekken kan twee kanten op werken. Enerzijds kunnen rijke of aanzienlijke mensen voorgetrokken worden, vanwege hun invloed of vanwege eigenbelang. Anderzijds kunnen ook juist arme mensen voorgetrokken worden, vanuit medelijden of angst om iemand te gronde te richten. Deze redenen mogen echter niet meetellen bij het vellen van een rechtvaardig vonnis. Er moet **zonder aanzien des persoons** gehandeld worden en de zaak zelf moet naar de rechtvaardige maatstaven beoordeeld worden.

Hopelijk hoeven wij niet veel rechtszaken te voeren in ons leven. Toch kunnen we ook wat met dit principe in ons eigen leven. Jakobus zegt dat als je mensen met **dure kleding** een betere plek in je samenkomst geeft, dat je dan ook met aanzien des persoons handelt. Dat is geen goede zaak. Aan de andere kant kunnen we mensen soms met dingen weg laten komen, omdat ze **zielig overkomen**. Ook dit is niet juist. Hoe snel handelen wij niet met aanzien des persoons? We oordelen al snel, terwijl we alleen de buitenkant zien. Wij kunnen het hart van anderen niet zien, dus laten we voorzichtig zijn met onze oordelen. En laten we **iedereen liefhebben** en **gelijke kansen** bieden.

Vervolgens wordt er in vers 16 gezegd dat je niet als een ‘**verhalendrager**’ of ‘**roddelaar**’ onder het volk mag rondgaan. Hier komt de zonde van de kwaadsprekerij naar boven. Deze zonde wordt zwaar opgenomen in de Bijbel. Zo zien we bijvoorbeeld dat Mirjam met melaatsheid wordt gestraft voor kwaadsprekerij over haar broer Mozes.¹ Ook binnen het Joodse gedachtegoed wordt kwaadsprekerij als grote zonde beschouwd. Hier zijn onderwijs en richtlijnen over verschenen onder de naam **Lashon Hara** (‘de kwade tong’).

Spreken over anderen kun je het beste tot een minimum beperken. En zeker het negatieve spreken over anderen. Alleen als dit duidelijk bijdraagt aan de verbetering van de situatie, kan dit onder bepaalde voorwaarden toegestaan zijn, maar anders kun je dit beter helemaal niet doen. De juiste weg is om **met de persoon zelf** te gaan praten. Daarom staat er in vers 17 ook dat je elkaar terecht moet wijzen. Het is goed om dingen rechtstreeks en open met de persoon in kwestie uit te spreken i.p.v. erover te praten.

¹ Numeri 12.

In vers 16 zien we dat het verbod op roddel of verhalen vertellen over anderen, direct gevolgd wordt door een verbod op het toekijken, wanneer iemands **bloed vergoten** wordt. Dit zegt genoeg. Als je verhalen vertelt of aanhoort over anderen, dan wordt er eigenlijk bloed vergoten. Dit gebeurt wel niet letterlijk, maar in geestelijke zin toch wel. De persoon in kwestie wordt dan **zwart gemaakt** en **mond dood** gemaakt. Hij kan zich niet verweren, omdat het achter zijn rug omgaat.

We zagen al dat er in vers 17 een gebod vermeld staat om de ander **terecht te wijzen**. Dit gaat over een geval wanneer je broeder of zuster in zonde is gevallen. Je hebt dan de plicht om die ander daarop te wijzen, zodat jouw broeder of zuster de mogelijkheid heeft **om zich te bekeren** en een nieuwe weg in te slaan. Ook staat hierbij dat je jouw broeder niet mag haten in jouw hart. Het helpt om dingen uit te spreken naar de ander, zodat je het niet gaat opkroppen in je eigen hart en het jou bitter maakt over die ander.

Tegelijk is dit een hele lastige, want kennelijk mogen we dingen ook niet uitspreken naar elkaar met haat in ons hart. Volgens vers 18 mag je **geen wrok koesteren** tegen die ander en moet je die ander zelfs **liefhebben als jezelf**. Terechtwijzing moet dus altijd in liefde gebeuren. Het is gemakkelijk om te spuien wat jij van die ander vindt en dat kan voor jezelf best wel opluchten, maar dat is niet zo opbouwend voor die ander. Het is belangrijk om elkaar in liefde terecht te wijzen en het **belang en perspectief van de ander** voor ogen te hebben, wanneer we iets voorzichtig en nederig aankaarten.

Dit is een lastige zaak. Als je geen liefde hebt voor de ander, kun je maar beter niets zeggen tegen die persoon, omdat het zeer waarschijnlijk wrange vruchten oplevert. Aan de andere kant hebben we de opdracht om elkaar terecht te wijzen en een eerlijke kans te bieden op verandering. Dit betekent dat we de opdracht hebben om de **liefde voor elkaar te zoeken**.

Deze liefde hebben we niet automatisch. Zeker als het gaat om terechtwijzing, komt er bijna altijd een stukje **boosheid** mee. Misschien ben je wel gekwetst, verontwaardigd, boos, verdrietig, etc. om wat die ander doet. Het is belangrijk om deze gevoelens zelf te doorleven en **eerlijk onder ogen te zien**. Deze gevoelens zeggen trouwens vaak meer over jouzelf dan over die ander. Waarom raken deze dingen jou...? Het is goed om deze vraag eerlijk onder ogen te zien.

Vervolgens mogen we gaan **bidden tot God** of Hij ons **liefde voor die ander** wil geven. We kunnen God vragen of we de zaak vanuit het perspectief van de ander mogen zien. Wanneer God ons liefde geeft voor die ander en de tijd er rijp voor is, kunnen we die ander dan ook daadwerkelijk in liefde ergens op aanspreken. Hierbij speelt natuurlijk mee hoe de relatie van jou tot die ander is en hoe open en ontvankelijk die ander voor feedback is. Het is nog niet zo gemakkelijk te zeggen hoe dit dan precies moet gebeuren.

Dit alles zal **met vallen en opstaan** gaan. Het zal ook oefenen, oefenen, oefenen blijven. Steeds weer mogen we een nederige en liefdevolle houding leren aannemen. En steeds meer mogen we anderen in liefde een betere weg wijzen, zonder veroordeling of afkeuring of woede van onze kant. Geef God de ruimte om jou hierin te laten groeien.

Belangrijk is in elk geval om ons eigen hart hierin te bewaken. In vers 18 staat dat je **geen wrok mag koesteren** tegen je broeder of zuster. Het Hebreeuwse werkwoord wat hier gebruikt wordt is *natar* (נָטַר). Dit betekent ‘**vasthouden**’ of ‘**bewaken**’. Letterlijk staat er dus dat je die ander niet mag vasthouden of bewaken. Dit is wat onvergevingsgezindheid uitwerkt. Je zet die ander als het ware vast in jouw eigen ziel. Je bewaakt die ander met je leven. Je blijft woede en wrok koesteren en zolang je die ander niet vrijlaat uit je ziel, zal dit langzaamaan in **bitterheid** veranderen. Het maakt je hart koud en hard.

Vergeving is dan ook in de eerste plaats een daad van **bevrijding voor jezelf**. Wanneer jij ervoor kiest om die ander te laten gaan, dan zul je zelf ook bevrijd zijn van de bewakersrol. Dan kun je zelf jouw woede, wrok en bitterheid loslaten. Dit betekent niet dat je alles maar door de vingers ziet of dat er geen recht gedaan zal worden, maar jij laat de zaak los en geeft deze over aan God, Die rechtvaardig zal oordelen.²

Het koesteren van wrok hoort bij het **wraak nemen**, wat ook in vers 18 genoemd wordt. Je mag geen wrok koesteren en je mag zelf geen wraak nemen op die ander. God komt de wraak toe. En de rechtbanken hebben de autoriteit om straffen uit te delen. Maar wij mensen zijn niet in de positie om anderen iets te vergelden. Dan verlagen wij ons tot hetzelfde niveau. In Romeinen 12:19-21 komt Paulus op dit gebod terug:

Wreek uzelf niet, geliefden, maar laat ruimte voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heer. Als dan uw vijand honger heeft, geef hem te eten, als hij dorst heeft, geef hem te drinken, want door dat te doen, zult u vurige kolen op zijn hoofd hopen. Word niet overwonnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede.

Wraak en wrok zijn niet het juiste antwoord, maar het is wel goed om **ruimte te bieden** aan de **boosheid**, volgens dit gedeelte. Je kunt wrok niet voorkomen door de boosheid gewoon te negeren of weg te drukken. Dan heeft boosheid juist vaak de neiging om ongemerkt in wrok te veranderen. Het is goed om je boosheid te doorleven en te voelen. Daarna kun je het loslaten en aan God overgeven.

Belangrijk is nog om hierbij op te merken, dat het goed is om **grenzen te stellen**. Vergevingsgezindheid betekent niet dat we alles maar laten gebeuren. We hoeven niet voortdurend over ons heen te laten lopen. Dan houden we namelijk een kwalijke situatie in stand. We zijn geroepen om waar mogelijk gezonde grenzen te stellen en anderen niet toe te laten om ons steeds te pijnigen. Hoe dit zich verhoudt tot het gebod van Yeshua om de andere wang toe te keren, daarover kunt u meer lezen in de tweede *aliyah* van *parshat Mishpatim*...

We zien in Leviticus 19:18 het **liefdesgebod van Yeshua** al naar voren komen: ... *heb je naaste lief als jezelf*. Dit laat zien dat Yeshua hierin geen nieuwe leer bracht. Hij sloot aan bij wat de Thora ons al leerde. Het liefdesgebod was allang van kracht.

² Romeinen 12:19-21, 1 Petrus 2:23.

Hoe verhoudt zich het **liefdesgebod** tot alle **concrete wetten** en regels in de Thora, zoals 'een oog voor een oog'. Het is belangrijk om het onderscheid te zien tussen **rechtszaken** en **relaties** tussen individuele personen. Het liefdesgebod dient het uitgangspunt te zijn in de relaties met onze broeders en zusters. Waar mogelijk is het goed om er onderling uit te komen en elkaar niet voor de rechtbank te slepen. Dit heeft ook Paulus ons onderwezen.³ Maar als een zaak toch voor de rechtbank komt, dan zijn er rechtvaardige regels van kracht: een oog voor een oog en een tand voor een tand. Dit is zowel onder het oude als het nieuwe verbond zo.

Liefde schakelt de rechtvaardige regels niet uit. Het zorgt er wel voor dat we niet bij alles op onze strepen en rechten gaan staan. We hoeven niet iedere zaak aanhangig te maken bij de rechtbank. We hoeven ook niet perse overal betaling voor te eisen. We mogen liefdevol en genadig met elkaar omgaan. Tegelijkertijd staat of valt een samenleving met rechtvaardige en goede regels. En God Zelf is ook een **Rechtvaardig God**, die rechtvaardige regels hanteert en zonder aanzien des persoons oordeelt.⁴

In deze tweede *aliyah* wordt ook nog een **verbod** gegeven op het **vermengen** van diersoorten, het inzaaien van je veld met een mengeling van verschillende soorten zaden en het dragen van kleding, die van verschillende materialen is gemaakt. Dit alles laat zien dat God een **bepaalde orde** heeft gegeven. Soorten en materialen mogen niet vermengd raken, maar moeten in de orde blijven, zoals God die gegeven heeft.

Dit gaat lijnrecht in tegen al het doorfokken, veredelen, kweken, chemisch ontwikkelen, etc. wat zo lustig in onze samenleving gedaan wordt. In onze samenleving **vervagen alle grenzen**. Grenzen tussen dood en leven. Grenzen tussen man en vrouw. Grenzen tussen rein en onrein. Grenzen tussen religies. Grenzen tussen volken. Zelfs de grenzen tussen materie en mens zijn aan het vervagen door kunstmatige intelligentie, inplanteerbare chips, robotica, etc. God heeft dit niet zo bedoeld. Hij heeft een bepaalde orde gegeven en Hij verlangt dat die gehandhaafd blijft. Hij heeft niet voor niets bepaalde soorten dieren, gewassen en materialen geschapen. **Hij schiep alles 'naar zijn soort'** (Genesis 1).

Vervolgens volgt er in de verzen 20-22 ook nog een situatie waarbij een man **overspel** pleegt met een **slavin**, die aan een vrije man was toegewezen. Omdat zij echter nog niet vrijgezet was van haar slavernij, werd er geen doodstraf geëist in dit geval. De overspelers hebben weliswaar het ondertrouwverbond van de slavin met haar toekomstige man geschonden, maar dit ondertrouwverbond kon nog niet effectief worden, omdat de slavin **nog niet vrijgezet** was.

Ook dit laat een duidelijke categorie of onderscheiding zien, tussen slaaf en vrije. Hoewel slavernij niet behoort tot Gods oorspronkelijke bedoeling met de mens, zijn er duidelijke afspraken en regels voor gegeven in de Thora. Zo wist iedereen waar hij of zij aan toe was. Het was beter geweest dat de slavin eerst haar vrijheid had gekregen en daarna pas aan een man toegewezen werd. God wilde dat alle Israëlieten vrij zouden zijn.

³ 1 Korinthe 6.

⁴ Romeinen 2:5,11, 2 Korinthe 5:10, Hebreeën 4:12-13, Openbaring 20, etc.

Wat hebben we nu geleerd?

1. Handel niet met aanzien des persoons, bied iedereen gelijke kansen
2. Roddelen en kwaadsprekerij zijn ernstige zonden
3. Praat niet óver maar mét mensen
4. Wijs elkaar in liefde terecht, bied elkaar een eerlijke kans op verandering
5. Bid om liefde voor de ander en om zijn of haar perspectief te zien
6. Doorleef je boosheid, maar laat geen wrok, bitterheid of wraak toe
7. Vergeef de ander, dit wil zeggen: geef de zaak over aan God
8. Stel gezonde grenzen
9. Liefde sluit rechtvaardige regels niet uit
10. God schiep orde in soorten en materialen, deze mogen wij niet vermengen